

Нема сумње да је у праву премијер Српске Милорад Додик када каже да одлуку о референдуму у овом ентитету не доноси он, нити његова влада или странка којом руководи, па ни Народна скупштина РС, која би то требало у законској форми да обликује, већ управо високи представник у БиХ Валентин Инцко, који излази из оквира својих надлежности, па поништава регуларно донесене парламентарне акте и намеће сопствене неутемељене одлуке.

Инцко је, као што се зна, високи представник и шеф Канцеларије ОХР у БиХ. Он је овлашћени тумач Дејтонског мировног споразума, што му нико не спори, и у могућности је да користи бонска овлашћења. Међутим, шеф ОХР даје себи и она права којих нема ни у Дејтонском споразуму, ни у резолуцијама СБ на које се позива, ни у бонским овлашћењима, за које иначе правни стручњаци у Републици Српској сматрају да су нелегитимна.

Нека господин Инцко помене бар један члан из Дејтонског споразума, из било које резолуције Савета безбедности УН или документа у коме су прецизирана бонска овлашћења која му дају право да поништава регуларно донесене акте у парламенту и намеће сопствене одлуке и законе у облику обавезујућих аката. Напомене у том смислу чуле су се више пута и у Влади и у Народној скупштини РС и међу правним експертима из те области, али званичног и правог одговора никад није било. ОХР истрајно ради по своме, не обазире се на примедбе из Републике Српске, а за јавност дају шаблонизовано, гротескно саопштење. Једноставно кажу: ОХР никад не коментарише своје одлуке. И на томе се све и заврши: званичног разјашњења нема. Али има претњи да се то што је наложено мора извршити – иначе следе санкције.

Коректан партнерски однос између власти у РС и неких битних представника међународне заједнице у Босни и Херцеговини очигледно не постоји. Све што се жели ново и другачије него што је сада у БиХ – почев од успостављања државних агенција, јавних сервиса и корпорација до промене Устава БиХ и комплетног устројства државне управе, законодавне и извршне власти – крсти се реформама и доводи у непосредну везу са евроатлантским интеграцијама. У свему томе много је условљавања. Од Босне и Херцеговине и њених државотворних јединица тражи се да хармонизују односе и делују функционално, што је као начело и принцип у реду, али конкретни потези високог представника и ОХР понекад имају управо супротан ефекат: уместо хармонизације јавља се криза односа, неповерење, одбојност, вербална конфронтација. Па се у скупштинским и извршним телима стварају непотребне блокаде и поделе.

Један од свежих примера за такве контраефекте је недавна одлука Валентина Инцка да продужи мандат страним судијама и тужиоцима у Босни и Херцеговини, иако су Влада и Скупштина РС били изричито против. И уместо да се пажљиво размотри и прихвати аргументација једног ентитета (и народа у њему) који није задовољан досадашњим радом страних судија и тужилаца у БиХ, високи представник користи своја овлаштења и намеће одлуку о продужетку мандата.

Поставља се питање да ли је Република Српска дужна да се без поговора повинује оваквој одлуци појединца, макар то био званични представник међународне заједнице, ако процени и аргументовано докаже да је то на њену штету?

Високи представник и Канцеларија ОХР у Сарајеву доста дуго и прилично уверљиво показују одбојност према Републици Српској и њеним институцијама. То најбоље показује велики број нерегуларно пренесених ентитетских надлежности на ниво државних органа, број наметнутих одлука и смењених кадрова, што је све скупа отворало пут ка централизацији земље. А то није опредељење и интерес Републике Српске.

Из тог угла посматрано Милорад Додик је потпуно у праву: одлука његове владе да у Народној скупштини РС покрене процедуру за доношење закона о референдуму и грађанској иницијативи долази као резултат настављених притисака на РС и наметнутих одлука ОХР.

Али, како заштитити интересе РС и на који начин реаговати?

Наравно, добро је што о тако виталним питањима за овај ентитет постоји усаглашен позитиван став српских политичких странака, њихових лидера, посланика и министара, али би било још боље ако би се на један демократски начин, какав је референдум, видело шта о томе мисли и шта поручује народ у Републици Српској.

Да све те учестале приче о референдуму не долазе случајно видели смо и из изјаве руског амбасадора у БиХ господина Александра Боцан–Харченка, који је протеклих дана

Референдум у РС: одговор на притиске

Пише: Драгиша Спремо
субота, 30 јануар 2010 16:22

посетио Бању Луку.

„Да није било одлуке високог представника о страним судијама и тужиоцима, не би било ни ове приче о референдуму у Републици Српској. Надамо се да ће наши партери, а поготово високи представник, разумети да морају променити начин деловања, уколико желе стабилност у БиХ. Најбољи начин јесте да се укину бонска овлашћења, затвори ОХР и омогући долазак мисије ЕУ, која ће користити сасвим друге механизме за решавање проблема у БиХ“ - нагласио је Боцан-Харченко за *Прес РС*.

Амбасадор је такође напоменуо да употреба бонских овлашћења још од пролећа прошле године ствара напетости и продубљује кризу у БиХ.

На крају да кажемо да је за сада реч само о предлогу закона о референдуму и грађанској иницијативи у РС. У изјави за медије Зоран Липовац, министар управе и локалне самоуправе у Влади РС, напоменуо је:

„Закон је техничке природе. Одређује како се спроводи референдум у Републици Српској, који су органи за спровођење, каква је заштита права, начин гласања и остало. Он не садржи ништа што може бити спорно, односно не садржи референдумско питање, као ни о чему се може, или не може гласати.“